

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 12 september 2007

betreffende de staatssteun C 54/2006 (ex N 276/2006) die Polen voornemens is toe te kennen ten gunste van Bison-Bial SA

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2007) 4145)

(Slechts de tekst in de Poolse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(2008/145/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Gelet op de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name op artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig de genoemde artikelen te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken ⁽¹⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

- (1) Bij schrijven van 4 mei 2006 heeft Polen bij de Commissie voorgenomen herstructureringssteun aangemeld ten behoeve van Bison-Bial SA (hierna „BB” genoemd).
- (2) Bij schrijven van 13 juni 2006 heeft de Commissie Polen verzocht ontbrekende informatie te verstrekken. Op 13 juli 2006 hebben de Poolse autoriteiten aan dit verzoek voldaan. Bij schrijven van 29 augustus 2006 heeft de Commissie verzocht om nadere informatie. Bij brieven van 18 september, 20 oktober en 3 november 2006 hebben de Poolse autoriteiten deze informatie verstrekt.
- (3) Bij schrijven van 20 december 2006 heeft de Commissie Polen in kennis gesteld van haar besluit om de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag in te leiden ten aanzien van deze steunmaatregel. Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure is in het *Publicatieblad van de Europese Unie* ⁽²⁾ bekendgemaakt. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken steunmaatregel te maken.
- (4) De Poolse autoriteiten hebben bij schrijven van 23 januari 2007 hun opmerkingen gemaakt. De Commissie heeft van derden geen opmerkingen ter zake ontvangen.

⁽¹⁾ PB C 23 van 1.2.2007, blz. 20.

⁽²⁾ Cf. noot 1.

- (5) Op 28 maart vond een bijeenkomst plaats met vertegenwoordigers van de Poolse autoriteiten en BB. Bij schrijven van 17 april 2007 verzocht de Commissie om aanvullende informatie, die de Poolse autoriteiten bij brief van 15 mei 2007 hebben verstrekt.

2. GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN DE STEUN

2.1. De onderneming

- (6) BB is een grote onderneming die machinewerktuigen produceert, zoals klauwplaten voor draaibanken, stuurpennen, freesmachines en gereedschapshouders. Zij werd in 1948 opgericht als staatsonderneming. In 1997 verkocht de staat 53 % van de aandelen in BB aan het bedrijf Metalexport Sp. z o.o., dat in 2004 omgedoopt werd tot Mex-Holding Sp. z o.o. Eind 2006 had de staat 18 % van de aandelen BB in handen; de overige aandeelhouders waren particuliere investeerders. In 2006 had BB 950 werknemers in dienst, terwijl dat aantal in 2000 nog 1 680 bedroeg.
- (7) In 2004 had de onderneming een aandeel van 17 % in de Poolse markt voor machinewerktuigen, hetgeen slechts 20 % van de productie van BB vertegenwoordigt, omdat de onderneming het gros van haar producten exporteert (in 2004 werd 30 % van de productie uitgevoerd naar de Verenigde Staten, 15 % naar Italië, 7 % naar Oost-Europese landen, waaronder Rusland, en 5 % naar het Verenigd Koninkrijk). De onderneming zet het gros van haar producten af via bedrijven die onderdeel zijn van de Mex-Holding Group, waaronder Toolmex Corporation (VS), Mexpol GmbH (Duitsland), Toolmex Polmach (Verenigd Koninkrijk) of Italmex SA (Italië).
- (8) Het Europese marktaandeel van BB bedraagt naar schatting 1,3 %. De geografische reikwijdte van de afzetmarkt voor deze producten is ten minste Europees en mogelijk wereldwijd. De productie van standaard machinewerktuigen zoals die welke vervaardigd worden door BB, wordt gekenmerkt door overcapaciteit op mondiaal en Europees niveau.
- (9) De onderneming is gevestigd in een regio die in aanmerking komt voor steun krachtens artikel 87, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag.

2.2. Moeilijkheden waarmee de onderneming te maken heeft

- (10) BB kwam voor het eerst in moeilijkheden in 2001, met een verlies van 24 miljoen PLN. Polen heeft de volgende hoofdoorzaken vastgesteld voor deze financiële moeilijkheden:
- Waardestijging van de Poolse zloty tegenover de Amerikaanse dollar (30 % van de omzet van de onderneming wordt gerealiseerd door uitvoer naar de Verenigde Staten);
 - De moeilijke financiële situatie binnen het concern als geheel en niet-terugbetaling door het moederbedrijf van een lening ter hoogte van 16 miljoen PLN;
 - Teruglopende exportomzet als gevolg van stagnatie in de Verenigde Staten en West-Europa na september 2001.
- (11) Deze omstandigheden, gekoppeld aan de hoge kosten van geldlening op de markt, veroorzaakten ernstige liquiditeitsproblemen. De financiële moeilijkheden leidden tot achterstallige schulden. In 2002 eisten vier banken de onmiddellijke terugbetaling van leningen. BB was niet in staat aan haar bestaande verplichtingen, waaronder salarissen, te voldoen, hetgeen ertoe leidde dat de fabriek vier maanden lang buiten werking werd gesteld. De omzet daalde met de helft (van 91 miljoen PLN in 2001 naar 48 miljoen PLN in 2002) en het jaar werd afgesloten met een nettoverlies van 74,8 miljoen PLN.
- (12) De moeilijkheden van BB weerspiegelden de verslechterende situatie van haar moederbedrijf — Mex-Holding Sp. z o.o. In 2002 boekte het concern als geheel een verlies van 75,8 miljoen PLN. Sindsdien is de situatie weliswaar verbeterd, maar het concern blijft verliesgevend en de vermogenspositie is negatief.
- (13) In 2003 wist de onderneming haar verliezen terug te brengen tot 8,5 miljoen PLN, en in 2004 werd een winst van 5,1 miljoen PLN geboekt. Volgens de Poolse autoriteiten was dit te danken aan het feit dat een begin was gemaakt met het herstructureren van BB. Tenuitvoerlegging van de eerste herstructureringsmaatregelen zorgde voor een hogere omzet, lagere kosten en gedeeltelijke kwijtschelding van schulden. Dientengevolge boekte de onderneming in 2005 en 2006 een winst van respectievelijk 20 miljoen PLN en 12,5 miljoen PLN.
- (14) Ondanks deze winstgevendheid heeft BB nog steeds moeite het hoofd boven water te houden. Geaccumuleerde exploitatieverliezen sinds 2001 hebben geleid tot

een forse schuldenlast. In 2004 werd de waarde van de activa geschat op 57 miljoen PLN, terwijl de passiva in datzelfde jaar 115,7 miljoen PLN bedroegen. Met andere woorden: de vermogenspositie was negatief. Ultimo 2006 was de vermogenspositie nog altijd negatief, en kwam uit op – 26 miljoen PLN. Uit de aan de Commissie voorgelegde analyse blijkt dat de onderneming zonder steun in de nabije toekomst failliet zal gaan, daar zij niet in staat zal zijn diverse onmiddellijk opeisbare schulden af te lossen.

De herstructureringsoperatie

- (15) BB heeft een herstructureringsplan opgesteld voor 2003-2009. De herstructurering richt zich voornamelijk op financiën, activa en arbeidsplaatsen. De financiële herstructurering, die in 2003 van start is gegaan, behelst aflossing van oude schulden volgens met particuliere schuldeisers opgestelde overeenkomsten, het gedeeltelijk kwijtschelden van de schulden aan particuliere crediteuren en aan de overheid, en het terugbetalen van de overige bij de staat geaccumuleerde schulden met behulp van de lening die zal worden verstrekt door het Poolse Agencja Rozwoju Przemysłu SA (Agentschap voor industriële ontwikkeling — hierna „ARP” genoemd).
- (16) In 2004 sloot de onderneming overeenkomsten voor het terugbetalen van schulden aan banken en aan haar werknemers, en werd een regeling getroffen met andere particuliere schuldeisers.
- (17) Met de herstructurering van de bedrijfsactiviteiten werd een begin gemaakt in 2001. De onderneming vermindert haar personeelsbestand van 1 680 in 2000 tot 1 144 in 2001 en tot 925 werknemers in 2005. Eind 2009 moet het aantal werknemers gereduceerd zijn tot 800. Met andere woorden: als de herstructurering voltooid is zal de personeelsomvang met 52 % zijn teruggebracht ten opzichte van 2000, en met 30 % ten opzichte van 2001.
- (18) Wat de herstructurering van de activa betreft is BB van plan om haar overtollige activa te verkopen, van vestigingsplaats te veranderen en de grond waarop ze momenteel gevestigd is te verkopen. Volgens de voorgelegde beoordeling heeft de grond een marktwaarde van [...] ⁽³⁾ miljoen PLN. In eerste instantie gaven de Poolse autoriteiten te kennen dat de grond zou worden verkocht in 2009, omdat eerst al het materieel moest worden overgebracht naar de nieuwe vestigingsplaats. Daarenboven is het te verkopen onroerend goed bezwaard met een hypotheek. Na het besluit van de Commissie om de formele onderzoeksprocedure in te leiden liet Polen weten dat de verkoop wellicht kan worden uitgesteld tot 2010.

⁽³⁾ Vertrouwelijke informatie.

- (19) Tussen 2003 en 2005 investeerde BB 1,4 miljoen PLN, en de voorgenomen investeringen voor 2006-2009 bedragen 14,2 miljoen PLN. Dit behelst voornamelijk vervangingsinvesteringen, d.w.z. de aanschaf van efficiënter en milieuvriendelijker materieel. Het plan stelt een wezenlijke toename van investeringen uit tot na 2009 gezien de schaarse financiële middelen die voorhanden zijn. Het leeuwendeel van de investeringen zal plaatsvinden in 2010 en gekoppeld worden aan de voorgenomen verhuizing van de onderneming naar een nieuwe locatie.
- (20) In eerste instantie opperde Polen dat de vermindering van het aantal arbeidsplaatsen en de productieruimte van de onderneming voldoende zou moeten zijn om de concurrentieverstorende effecten van de steun te beperken. Polen bevestigde echter ook dat deze reducties gecompenseerd zouden worden door de voorgenomen investeringen in productiever materieel, waardoor de productiecapaciteit van BB onveranderd zou blijven. Polen stelde dat het op peil houden (en niet uitbreiden) van de capaciteit als zodanig moest worden beschouwd als een compenserende maatregel.
- (21) Het aangemelde herstructureringsplan ging ervan uit dat de herstructureringskosten voor 2003-2009 zouden uitkomen op 138 miljoen PLN, met als voornaamste kostenpost de financiële herstructureringskosten van 122,6 miljoen PLN. De resterende 15,6 miljoen PLN behelst investeringskosten.
- (22) Volgens het plan behelst de financiële herstructurering de terugbetaling van schulden aan banken ter hoogte van 65,6 miljoen PLN, terugbetaling van andere schulden aan particuliere crediteuren ter hoogte van PLN 17,5 miljoen PLN en vereffening van bij de staat geaccumuleerde schulden ten bedrage van 39,5 miljoen PLN. De voorgenomen staatssteun zal in zijn geheel worden aangewend voor de vereffening van bij de staat geaccumuleerde schulden. Een deel van de herstructureringskosten zal worden gefinancierd door de opbrengst uit de verkoop van activa nadat de onderneming verhuist naar haar nieuwe locatie.
- De steunmaatregelen*
- (23) Staatssteun voor de herstructurering van BB is gebaseerd op twee wetten: de wet inzake herstructurering van bedrijfsschulden aan de overheid van 30 augustus 2002 („de wet van 30 augustus 2002”) en de wet inzake staatssteun aan ondernemingen van bijzondere betekenis voor de arbeidsmarkt van 30 oktober 2002 („de wet van 30 oktober 2002”), als gewijzigd bij de wet van 14 november 2003.
- (24) De wet van 30 augustus 2002 bood Poolse bedrijven die in financiële moeilijkheden verkeren de mogelijkheid om bij de staat geaccumuleerde schulden te herstructureren door middel van kwijtscheldingen. De betreffende onderneming moest hiertoe een aanvraag en een herstructureringsplan indienen bij elke overheidsinstantie waarvan de vorderingen moesten worden geherstructureerd (hierna „herstructureringsautoriteit” genoemd). Wanneer de herstructureringsautoriteit van mening was dat de financiële situatie van de onderneming kon worden verbeterd met het voorgestelde herstructureringsplan, vaardigde zij een besluit uit waarin de herstructureringsvoorwaarden en de voor herstructurering in aanmerking komende schulden vermeld zijn. Indien de onderneming aan alle in het besluit genoemde voorwaarden voldeed, was de herstructureringsautoriteit wettelijk verplicht om de in het besluit genoemde schulden kwijt te schelden.
- (25) De wet van 30 oktober 2002 centraliseerde dit systeem vervolgens en machtigde het hoofd van het ARP om een equivalent van het hierboven genoemde besluit inzake herstructureringsvoorwaarden uit te vaardigen, een zogenaamd herstructureringsbesluit (artikel 10, lid 1, onder punt 4), in samenhang met artikel 19). Het herstructureringsbesluit bevat een beoordeling van het herstructureringsplan en geeft aan hoe de in het plan genoemde schulden aan de overheid moeten worden geherstructureerd. De herstructureringsautoriteiten in kwestie zijn vervolgens wettelijk verplicht afzonderlijke besluiten te nemen tot kwijtschelding van de in het herstructureringsbesluit genoemde schulden aan de overheid.
- (26) De wet van 14 november 2003 ten slotte, die de wet van 30 oktober 2002 wijzigt, stelde bij het herstructureren van schulden aan de overheid als eis dat activa ter hoogte van minimaal 25 % van alle voor herstructurering in aanmerking komende schulden worden overgedragen aan een derde, Operator ARP (een bedrijf dat geheel in handen is van het ARP of de Schatkist). Met de opbrengst van de verkoop van deze activa door Operator ARP moest ten minste een deel van de schulden aan de overheid terugbetaald worden; de resterende schulden zouden kwijtgescholden worden zodra de herstructurering voltooid is.
- (27) BB diende krachtens de wet van 30 augustus 2002 en de wet van 30 oktober 2002 een aanvraag in tot herstructurering van haar bij de staat geaccumuleerde schulden. De totale nominale waarde van de voorgenomen staatssteun bedraagt 31,43 miljoen PLN ⁽⁴⁾ (8,2 miljoen EUR). Deze maatregelen omvatten een preferentiële lening en kwijtscheldingen van schulden aan de overheid. In de tabel hieronder worden de staatssteunmaatregelen gedetailleerd beschreven.
- ⁽⁴⁾ Om het steunelement van de maatregel te berekenen stelden de Poolse autoriteiten voor om de waarde van activa die zouden worden overgedragen aan Operator ARP in ruil voor kwijtschelding van schulden, in mindering te brengen op de nominale waarde van de steun. De overdracht van deze activa is feitelijk de eigen bijdrage van de onderneming aan de herstructurering en heeft geen invloed op de waarde van de steunmaatregel. In dit geval is het steunelement dan ook gelijk aan het nominale steunbedrag.

Tabel 2

Voorgenomen staatssteun

(in PLN)

Nr.	Steunverlenende autoriteit	Vorm van de steun	Nominaal steunbedrag
Steun krachtens de wet van 30 augustus 2002			
1.	ZUS, Białystok	Kwijtschelding	933 474,51
2.	ZUS, Bielsk Podlaski	Kwijtschelding	113 884,66
3.	ZUS, Zambrów	Kwijtschelding	144 934,88
4.	Gemeente Białystok	Kwijtschelding	1 448 108,90
5.	Staatsfonds voor de re-integratie van gehandicapten (PFRON)	Kwijtschelding	519 591,35
6.	Belastingkantoor II, Białystok	Kwijtschelding	217 590,00
Totale steun krachtens de wet van 30 augustus 2002			3 377 584,30 (met rente per 31.12.2005: 6 171 774,74)
Steun krachtens de wet van 30 oktober 2002			
7.	ZUS, Białystok	Kwijtschelding	3 019 362,90
8.	Burgemeester van Białystok	Kwijtschelding	1 505 534,12
9.	Staatsfonds voor de re-integratie van gehandicapten (PFRON)	Kwijtschelding	539 650,70
10.	Belastingkantoor, Białystok	Kwijtschelding	71 516,60
11.	Provincie Białystok	Kwijtschelding	25 064,81
12.	District Grajewo	Kwijtschelding	12 133,80
13.	District Kolno	Kwijtschelding	17 224,60
14.	Gemeente Kolno	Kwijtschelding	248 648,09
15.	ZUS, Zambrów	Kwijtschelding	626 625,15
16.	ZUS, Białystok	Kwijtschelding	398 029,30
Totale kwijtscheldingen krachtens de wet van 30 oktober 2002			6 463 790,07 (met rente per 31.12.2005: 9 259 229,92)
17.	ARP	Preferentiële lening	16 000 000
Totaal			31 431 004,66

3. BESLUIT TOT INLEIDING VAN DE PROCEDURE VAN ARTIKEL 88, LID 2, VAN HET EG-VERDRAG

- (28) De Commissie heeft besloten de formele onderzoeksprocedure in te leiden omdat ze betwijfelde of de herstructureringssteun verenigbaar was met de gemeenschappelijke markt.
- (29) Ten eerste koesterde de Commissie twijfel of het herstructureringsplan de levensvatbaarheid op lange termijn

van de onderneming zou herstellen. De Commissie vermoedde dat de in 2004 en 2005 geboekte winsten te danken waren geweest aan eenmalige posten (bv. kwijtschelding van schulden) en als zodanig niet wezen op daadwerkelijke verbeteringen binnen de onderneming. Daarnaast richtte het plan zich op het vereffenen van oude schulden, en de investeringen waarin het voorzagen zouden niet volstaan om competitieve productiemiddelen te garanderen aan het einde van de herstructureringsperiode.

(30) Ten tweede had de Commissie twijfels over de geldigheid van de voorgestelde compenserende maatregelen. De onderneming wilde de oppervlakte van de fabriek reduceren, maar daarmee zou de productiecapaciteit niet zijn verminderd. Het personeelsbestand was reeds aanzienlijk verminderd, maar dit leek noodzakelijk te zijn geweest met het oog op de levensvatbaarheid.

(31) Tot slot leek het erop dat niet alle maatregelen die door de Poolse autoriteiten waren voorgesteld als de eigen bijdrage van de onderneming als dusdanig konden worden beschouwd in de zin van de richtsnoeren. Het was dan ook niet duidelijk of de echte eigen bijdrage voldoende groot zou zijn, d.w.z. of de steun zich beperkte tot het strikt noodzakelijke minimum.

4. OPMERKINGEN VAN POLEN

(32) Na het besluit van de Commissie om de formele onderzoeksprocedure in te leiden ten aanzien van de voorgenomen steun aan BB, verstrekten de Poolse autoriteiten gedetailleerde inlichtingen over de strategie van de onderneming.

(33) De Poolse autoriteiten legden uit dat de onderneming in Białystok beschikt over twee productielocaties, waarvan één in het centrum van Białystok (locatie in ul. [...]). BB is voornemens deze locatie te verkopen en de productie hetzij te verplaatsen naar haar tweede locatie of een derde locatie te kopen, alle productie daarheen te verplaatsen en de beide locaties die zij momenteel bezit te verkopen. Uit de overgelegde prognoses valt op te maken dat BB [...] miljoen PLN wil investeren in 2010, zodra de locatie in ul. [...] is verkocht. Indien de onderneming besluit om beide locaties te verkopen en te verhuizen naar een nieuwe locatie, zullen de investeringen nog hoger uitvallen.

(34) De Poolse autoriteiten hebben medegedeeld dat de onderneming in 2010, na de verandering van vestigingsplaats, zal worden gemoderniseerd. Tussen 2010 en 2014 is BB voornemens om 43 miljoen PLN te investeren, waarvan [...] miljoen PLN moet zijn gerealiseerd vóór eind 2010, de geplande datum voor de verandering van vestigingsplaats.

(35) De Poolse autoriteiten geven aan dat de voorgenomen investeringen voor 2010-2014 bedoeld zijn om het ontwerp- en productiebeheersysteem te moderniseren, het assemblageproces voor standaardwerktuigen te automatiseren, de kwaliteit van producten te verbeteren, de technologische productieprocessen en de thermische en che-

mische behandeling van producten te optimaliseren en de meet- en regeltechnieken te verbeteren. De Poolse autoriteiten hebben eveneens bevestigd dat de verandering van vestigingsplaats en de investeringen die daarna zullen plaatsvinden passen in de langetermijnstrategie van de onderneming.

(36) Teneinde ongerechtvaardigde concurrentiedistorsies te voorkomen hebben de Poolse autoriteiten en de onderneming drie compenserende maatregelen voorgesteld die door BB ten uitvoer gelegd kunnen worden:

a) de productie beperken door het aantal producten van BB met 5 % te reduceren ten opzichte van haar productieprognoses, of

b) de capaciteit reduceren door 5 % van de machine-werktuigen te verkopen, of

c) de capaciteit reduceren door de productiedivisie van BB in [...] te verkopen, die in 2006 13 % van de omzet van BB vertegenwoordigde en een winst van 1,2 miljoen PLN boekte.

(37) De derde maatregel, verkoop van de productiedivisie in [...], zou het productaanbod van BB met 46 % en het aantal machinewerktuigen met 12 % reduceren. De productiedivisie in [...] is echter deels bezwaard met schulden, waarvan de herstructurering waarschijnlijk gefinancierd moet worden door de aangemelde staatssteun. Bovendien zijn de activa van [...] bezwaard met een hypotheek of vormen een zekerheid voor terugbetaling van de handelsschulden van BB. Daarom moet volgens de Poolse autoriteiten het probleem van de schuldenlast van [...] eerst worden opgelost en kan de divisie op zijn vroegst in 2009 worden verkocht. BB heeft toegezegd alle noodzakelijke stappen te nemen om de verkoop vóór eind 2009 af te ronden indien de Commissie besluit dat dit een geschikte compenserende maatregel zou zijn.

(38) Wat de financiering van het herstructureringsproces betreft, hebben de Poolse autoriteiten aangegeven dat het te verkopen perceel, met het oog op de recente toename van vastgoedprijzen in de regio en de ligging ervan (centrum van Białystok), naar verwachting [...] miljoen PLN zal opbrengen. De geschatte opbrengst van de verkoop van de productiedivisie [...] bedraagt [...] miljoen PLN. Tot slot is BB overeenkomstig de rechtsgrondslag van de voorgenomen staatssteunregeling verplicht 2,795 miljoen PLN aan activa over te dragen aan de overheidsinstantie (Operator ARP) in ruil voor kwijtschelding van de schuld.

5. BEOORDELING VAN DE STEUN

5.1. Staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag

- (39) Artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag bepaalt dat door een lidstaat of met overheidsmiddelen toegekende steun die de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties, onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.
- (40) De voorgenomen kwijtschelding van schulden aan de overheid, inclusief geaccumuleerde rente, en de lening van het ARP worden beide gefinancierd met overheidsmiddelen. Daarnaast geven deze oplossingen de onderneming een concurrentievoordeel doordat ze haar kosten beperken. Ten aanzien van de tweede maatregel: aangezien BB een onderneming in moeilijkheden is waarvan de passiva de activa fors overschrijden, zou het deze vorm van financiering niet hebben verkregen op de markt. Het steunelement kan derhalve worden beschouwd als het volledige bedrag van de lening.
- (41) De eerdere herstructureringsbesluiten die de kwijtschelding van schulden aan de overheid toezegden en terugbetalingen van schulden opschortten kunnen eveneens worden aangemerkt als steun. De Commissie is echter van mening dat in dit geval het steunelement van dit „uitstel van betaling” weerspiegeld wordt in de aangeelde steun, namelijk in de rente die over de gehele periode geaccumuleerd is en wordt opgeteld bij het totale bedrag van de voor kwijtschelding in aanmerking komende schuld.
- (42) De door BB geproduceerde metalen machinewerktuigen worden verkocht op de Europese markt. BB concurreert daarnaast met andere Europese producenten op derde markten. De sterkere positie die BB als gevolg van de staatssteun inneemt kan derhalve van invloed zijn op de mededinging in Europa, hetgeen betekent dat wordt voldaan aan het criterium van verstoring van de handel binnen de Gemeenschap.
- (43) De hierboven genoemde maatregelen worden dan ook beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1 van het EG-Verdrag.

5.2. Afwijkingen krachtens artikel 87, lid 2, en lid 3, van het EG-Verdrag

- (44) De in artikel 87, lid 2, van het EG-Verdrag genoemde vrijstellingen zijn in dit geval niet van toepassing. Wat vrijstellingen krachtens artikel 87, lid 3, betreft: aangezien de steun voornamelijk tot doel heeft om de levensvatbaarheid op lange termijn van een onderneming in moeilijkheden te herstellen, is alleen de in artikel 87, lid 3, onder c) genoemde vrijstelling van toepassing, die staatssteun toestaat om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te bevorderen mits de voorwaarden waaronder handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad. De steun kan derhalve uitsluitend op grond van artikel 87, lid 3, onder

c), van het EG-Verdrag verenigbaar worden verklaard wanneer wordt voldaan aan de communautaire richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden ⁽⁵⁾ (hierna „de richtsnoeren” genoemd).

5.3. De vraag of de onderneming voor steun in aanmerking komt

- (45) Volgens de richtsnoeren verkeert een onderneming in moeilijkheden indien zij niet in staat is deze te boven te komen met behulp van haar eigen middelen, door het benodigde kapitaal bijeen te brengen via aandeelhouders of door geld te lenen, en indien ze zonder tussenkomst van de autoriteiten vrijwel zeker failliet zal gaan. De richtsnoeren geven daarnaast een overzicht van de typische kenmerken van deze ondernemingen, zoals een toenemende schuldenlast of een vermindering/verdwijning van de waarde van de nettoactiva. Krachtens punt 13 van de richtsnoeren komt een onderneming die deel uitmaakt van of die wordt overgenomen door een concern, in beginsel niet voor reddings- en herstructureringssteun in aanmerking, behalve wanneer kan worden aangetoond dat de moeilijkheden van de onderneming een specifiek karakter hebben en niet het gevolg zijn van een arbitraire kostenallocatie binnen het concern, en dat deze moeilijkheden van de onderneming te groot zijn om door het concern zelf te kunnen worden opgelost.
- (46) BB moet worden beschouwd als een „onderneming in moeilijkheden” in de zin van de richtsnoeren. Haar vermogenspositie is negatief. Overeenkomstig gemaakte afspraken is de onderneming bezig met het terugbetalen van oude schulden aan particuliere schuldeisers (de laatste termijnen moeten in 2009 worden voldaan). Indien de onderneming haar schuld aan de overheid niet vereffent (via terugbetaling of kwijtschelding), is deze onmiddellijk opeisbaar. Inning van deze schuld maakt aflossingen van tranches aan particuliere schuldeisers onmogelijk, waardoor de onderneming naar alle waarschijnlijkheid failliet zal gaan. BB kan geen geld lenen op de markt om deze schuld aan de overheid terug te betalen, daar haar financiële positie buitengewoon zwak is en al haar activa reeds in pand zijn gegeven.
- (47) Het feit dat winst wordt gemaakt, heeft geen invloed op de inschatting of BB in aanmerking komt voor steun, omdat haar vermogenspositie negatief blijft. Ook mag niet uit het oog worden verloren dat de winsten alleen konden worden gerealiseerd doordat de overheid met het oog op de voorgenomen kwijtschelding afzag van inning.
- (48) Het moederbedrijf van BB verkeert eveneens in moeilijkheden: het maakt verlies en de schulden stapelen zich op, waardoor het de problemen van BB niet het hoofd kan bieden. De moeilijkheden van het moederbedrijf begonnen kort na 2000. Uit het onvermogen van het moederbedrijf om een door BB verstrekte lening terug te betalen, een van de redenen dat BB momenteel in moeilijkheden verkeert, blijkt dat het echte financiële moeilijkheden kent. Dit was geen poging om de winsten van een deel van het concern op te drijven of om BB opzettelijk verder in moeilijkheden te brengen.

⁽⁵⁾ PB C 244 van 1.10.2004, blz. 2.

5.4. Herstel van de levensvatbaarheid

- (49) In haar besluit om de formele onderzoeksprocedure in te leiden uitte de Commissie twijfels over de herstructureeringsoperatie, door erop te wijzen dat deze voornamelijk van financiële aard was en onvoldoende ruimte bood voor operationele herstructurering. Na het besluit om de formele onderzoeksprocedure in te leiden verstrekten de Poolse autoriteiten aanvullende informatie, die de twijfels van de Commissie over het herstel van de levensvatbaarheid deels wegnam.
- (50) Een grondige analyse van de rekeningen van BB wijst op een echte verbetering in de activiteiten van de onderneming sinds 2004-2005. Onvoorziene omstandigheden hebben slechts een beperkte bijdrage geleverd aan deze verbetering. Onvoorziene omstandigheden, zoals kwijtscheldingen van schulden, hebben de resultaten van de onderneming weliswaar een extra duwtje in de rug gegeven, maar de winsten van BB zijn voornamelijk toe te schrijven aan de bedrijfsactiviteiten.
- (51) De herstructureeringsanalyse laat zien dat de onderneming zich steeds meer richt op producten met een hogere toegevoegde waarde (in 2001 produceerde BB 709 000 artikelen met een omzet van 84,9 miljoen PLN, terwijl zij in 2006 377 000 artikelen met een omzet van 93,8 miljoen PLN produceerde).
- (52) De geplande investeringen voor 2003-2009 bedragen 14,75 miljoen PLN. De onderneming is namelijk voornemens in 2010 een omvangrijk investeringsprogramma ter waarde van [...] miljoen PLN ten uitvoer te leggen dat samenhangt met de voorgenomen verandering van vestigingsplaats. Naar het oordeel van de Commissie zal de levensvatbaarheid op lange termijn van de onderneming alleen kunnen worden hersteld door het tweede deel van het investeringsprogramma ten uitvoer te leggen.
- (53) Om deze reden, en gezien het feit dat de verkoop van bedrijfsterreinen die nodig is om de investeringen te financieren moet worden uitgesteld tot 2010, is de Commissie van mening dat de herstructureeringsperiode moet worden verlengd tot eind 2010 en dat de door de onderneming voor 2010 voorgenomen investeringen deel moeten uitmaken van de herstructureeringsmaatregelen. Dientengevolge zouden de investeringen tussen 2003 en 2010 uitkomen op [...] PLN (14,75 miljoen PLN + [...] miljoen PLN), aanzienlijk meer dan het oorspronkelijk geplande bedrag van 15,6 miljoen PLN.
- (54) De Commissie merkt op dat het rendement op eigen vermogen van BB momenteel niet kan worden berekend omdat haar vermogenspositie negatief is. Tussen nu en 2010 zal de vermogenspositie van de onderneming geleidelijk weer aangevuld zijn. De cijfers voor 2011 kunnen dienen als de langetermijnwaarde. In dat jaar zal het rendement op eigen vermogen 9 % bedragen (nettowinst van 4 miljoen PLN op eigen vermogen van 44 miljoen PLN). Dit rendement is niet erg hoog, maar wel aanne-

melijk gezien het feit dat BB actief is in een markt met hevige concurrentie uit Azië en waarin de marges krap zijn.

- (55) Op basis van deze elementen komt de Commissie tot de bevinding dat uitvoering van het herstructureeringsplan de levensvatbaarheid van de onderneming zal herstellen, mits de voor 2010 geplande investeringen daadwerkelijk plaatsvinden en de herstructureeringsperiode wordt verlengd tot eind 2010.

5.5. Voorkoming van ongerechtvaardigde concurrentiedistorsies

- (56) Na het besluit van de Commissie op grond van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag hebben de Poolse autoriteiten drie compenserende maatregelen voorgesteld die mogelijk ten uitvoer kunnen worden gelegd door BB.
- (57) Wat het eerste voorstel betreft, d.w.z. een reductie met 5 % van het aantal geproduceerde artikelen, merkt de Commissie op dat BB zich langs natuurlijke weg ontwikkelt richting een kleiner productassortiment, maar met een hogere toegevoegde waarde. De Commissie is derhalve van mening dat deze maatregel wellicht geen invloed heeft op het gedrag van de onderneming in de praktijk, en er derhalve niet toe leidt dat de aanwezigheid van BB op de markt wordt teruggebracht.
- (58) De tweede optie was om 5 % van het bedrijfsmaterieel te verkopen. Gezien het feit dat BB voornemens is een wezenlijk moderniseringsprogramma door te voeren dat gepaard gaat met de aanschaf van nieuwe, efficiëntere machines, is dit voor de Commissie niet aanvaardbaar als compenserende maatregel, aangezien de productiecapaciteit van de verkochte machines mogelijk gecompenseerd wordt door de hogere capaciteit van het nieuwe materieel.
- (59) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van mening dat deze twee maatregelen niet de concurrentievervalsing kunnen compenseren die door de steun ontstaat.
- (60) De derde maatregel behelst de verkoop van de productiedivisie van BB in [...]. Deze verkoop zou het productassortiment van BB met 46 % reduceren, haar omzet met 13 % en het aantal machinewerktuigen met 12 %. Als zodanig sorteert deze maatregel het met de eerste twee maatregelen beoogde effect, en biedt daarnaast nog andere voordelen. Wanneer de productiedivisie [...] te koop aangeboden wordt, krijgen concurrenten de mogelijkheid een georganiseerd onderdeel van BB's capaciteit over te nemen, hetgeen de concurrentieverstorende effecten van de steun zou kunnen beperken. Tot slot is de productiedivisie in [...] levensvatbaar, getuige de boekwinst van 1,2 miljoen PLN in 2006, en als zodanig is verkoop ervan voor herstructureeringsdoeleinden niet noodzakelijk.

- (61) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van mening dat de verkoop van de divisie in [...] een passende en toereikende compenserende maatregel is.

5.6. Steun beperkt tot het strikt noodzakelijke minimum

- (62) In punt 45 van het besluit tot inleiding van de procedure uitte de Commissie twijfels of de terugbetaling van bepaalde schulden tijdens de herstructureringsperiode⁽⁶⁾ kon worden geschaard onder herstructureringskosten. Deze twijfels zijn niet weggenomen. De Commissie merkt op dat deze middelen werden geleend om de reguliere bedrijfsactiviteiten te financieren en dat ze kunnen worden terugbetaald met de middelen waarover de onderneming beschikt.
- (63) Wanneer echter besloten wordt de herstructureringsperiode te verlengen tot 2010 teneinde de investeringen op

te nemen die dat jaar zullen plaatsvinden, moeten deze investeringen opgenomen worden in het overzicht van herstructureringskosten.

- (64) In de punten 46 en 47 van het besluit tot inleiding van de procedure betwijfelde de Commissie of bepaalde door Polen aangemelde maatregelen konden worden beschouwd als een bijdrage van de begunstigde in de zin van de punten 43 en 44 van de richtsnoeren. Deze twijfels zijn niet weggenomen. Deze maatregelen zullen in de onderstaande analyse dan ook niet worden beschouwd als een bijdrage van de begunstigde.

- (65) Dientengevolge ziet het overzicht van herstructureringskosten, de bijdrage van de begunstigde en staatssteun er als volgt uit:

(x 1 000 PLN)

	2003-2009	2010	2003-2010
Herstructureringskosten			
Herstructurering schuld aan de overheid	31 431		31 431
Investeringen	14 754	[...]	[...]
Totaal	46 185	[...]	[...]
Eigen bijdrage			
Verkoop van activa (locatie ul. [...])		[...]	[...]
Overdracht van activa	2 795		2 795
Verkoop van productiedivisie in [...]	[...]		[...]
Totaal	[...]	[...]	[...]
Staatssteun	31 431		31 431
Eigen bijdrage/herstructureringskosten: 50,4 %			

- (66) De eigen bijdrage van BB bedraagt derhalve 50,4 % van de totale herstructureringskosten, hetgeen in lijn is met de richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun.
- (67) Punt 45 van de richtsnoeren luidt: „Om de mededingingsverstoringen te beperken, moet de omvang van de steun of de vorm waarin hij wordt verleend zodanig zijn dat de onderneming niet de beschikking krijgt over extra kasmiddelen.” De Commissie merkt op dat de onderneming weer winst maakt. Haar levensvatbaarheid

wordt echter bedreigd door de hoogte van haar onmiddellijk opeisbare schulden. Mede dankzij het feit dat de helft van de steun werd toegekend in de vorm van een lening is de steun beperkt tot het strikt noodzakelijke minimum. Dit komt omdat de lening BB direct middelen verschaft om achterstallige schulden af te lossen. Tegelijkertijd zal BB deze lening in de toekomst moeten terugbetalen. Dit zal mogelijk worden dankzij regelmatige winsten en ervoor zorgen dat de onderneming geen extra kasmiddelen opbouwt in de zin van de richtsnoeren.

- (68) De Commissie komt derhalve tot de bevinding dat de steun zich beperkt tot het strikt noodzakelijke minimum.

⁽⁶⁾ Zie Tabel I van het besluit tot inleiding van de procedure.

6. CONCLUSIE

(69) De conclusie van de Commissie luidt dat de aangemelde steun ten gunste van Bison-Bial verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, mits de opgelegde voorwaarden worden vervuld,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De voorgenoemde steunmaatregelen van Polen ten gunste van Bison-Bial, ten bedrage van 31,43 miljoen PLN, zijn onder voorbehoud van de in artikel 2 genoemde verplichtingen en voorwaarden verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Artikel 2

1. De herstructureringsperiode wordt verlengd tot eind 2010 en het herstructureringsplan wordt volledig ten uitvoer gebracht.

2. De locatie in ul. [...] is eind 2010 verkocht.

3. Investerings van ten minste 41,61 miljoen PLN worden vóór het verstrijken van de herstructureringsperiode, d.w.z. eind 2010, ten uitvoer gelegd.

4. De productiedivisie in [...] wordt vóór eind 2009 verkocht aan een koper die onafhankelijk is van BB. De Poolse autoriteiten zien erop toe dat de productiedivisie in [...] voortgaand aan de verkoop naar behoren wordt gerund, dat deze de middelen krijgt om zich normaal te ontwikkelen en dat door de begunstigde geen maatregelen worden genomen om de waarde van de divisie opzettelijk te verlagen, zoals overdracht van immateriële activa, personeel, klanten of verkoopcapaciteit aan andere delen van Bison-Bial.

Artikel 3

De Poolse autoriteiten brengen halfjaarlijks verslag uit over de voortgang van het herstructureringsproces.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de Republiek Polen.

Gedaan te Brussel, 12 september 2007.

Voor de Commissie
Neelie KROES
Lid van de Commissie